

**МЕТОДИКА РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

(редакція від 30.10.2023)

Київ – 2023

Методика рейтингового оцінювання для органів місцевого самоврядування (надалі – Методика) визначає основні принципи та методологічні засади визначення та оновлення рейтингових оцінок, яких дотримується Національне рейтингове агентство «Рюрік» (надалі також НРА «Рюрік» або Агентство) при визначенні рейтингів позичальників та боргових інструментів для органів місцевого самоврядування (надалі також муніципалітетів).

Методику розроблено у відповідності з чинною нормативною базою в сфері рейтингування, зокрема з урахуванням Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національного господарства, суб'єктів господарювання» від 01.04.2004 р. №208-р, Правил визначення уповноваженим рейтинговим агентством рейтингової оцінки за Національною рейтинговою шкалою (затверджено Рішенням НКЦПФР від 12.01.2016 р. №17), Кодексу діяльності рейтингових агентств, (затверджено Міжнародною організацією комісій з цінних паперів IOSCO).

Застосування Методики є можливим лише в комплексі з іншими авторськими інтелектуальними виробками, що становлять методологічне підґрунтя рейтингування, зокрема: Методики визначення рейтингової оцінки (свідоцтво про реєстрацію авторського права від 01.02.2007 р. № 19443), яка висвітлює уніфіковану процедуру рейтингування, та Кодексу ділової етики (свідоцтво про реєстрацію авторського права від 08.11.2010 р. № 35612), який описує стандарти діяльності Агентства.

Визначення рівня кредитного рейтингу проводиться Агентством за Національною рейтинговою шкалою, затвердженою Постановою КМУ «Про затвердження Національної рейтингової шкали» від 26.04.2007 р. №665.

Ця методика містить перелік критеріїв і ключових індикаторів, які досліджуються в межах рейтингової процедури НРА «Рюрік». Аналіз ґрунтується на інформації, що надана органом місцевого самоврядування, який проходить процедуру рейтингування, а також на інформації з інших джерел, що є в розпорядженні Агентства (власних баз даних та публічних даних) і яка вважається надійною.

Агентство не проводить аудиту або незалежної оцінки якості наданої інформації при визначенні рівня рейтингу. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні Агентства. Належна рейтингова оцінка вимагає комплексного аналізу широкої бази критеріїв із проведенням ретельного розгляду фундаментальних зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на діяльність муніципалітету, а саме: аналіз соціально-економічного розвитку муніципалітету, аналіз системи прийняття управлінських рішень, а також аналіз фінансово-економічних показників муніципалітету.

1. Аналіз соціально-економічного розвитку муніципалітету

Мета аналізу соціально-економічного розвитку муніципалітету – визначити ключові якісні чинники зовнішнього середовища, що впливають на кредитний рейтинг муніципалітету, за такими критеріями:

- Адміністративно-територіальний устрій;
- Загальне економічне середовище;
- Економічне, соціальне, наукове та культурне значення муніципалітету;
- ВВП, обсяги виробництва та реалізації товарів і послуг;
- Демографія: працездатне/непрацездатне населення, кваліфікація, безробіття, середня заробітна плата, середній дохід на душу населення/домогосподарство;
- Розвиток внутрішніх та зовнішніх економічних зв'язків;
- Диверсифікація економіки муніципалітету за галузями господарства;
- Найбільші підприємства-роботодавці та платники податків;
- Стан основних засобів та обсяги капітальних вкладень;
- Стан та перспективи розвитку інфраструктури (енергетика, транспорт, комунальне господарство);
- Показники екологічної стійкості та екологічні ініціативи;
- Перспективи розвитку муніципалітету.

Дані: відкриті офіційні джерела, інформація, що надана об'єктом рейтингування, інше.

2. Аналіз системи прийняття управлінських рішень

Мета аналізу системи прийняття управлінських рішень – визначити ключові якісні чинники системи управління муніципалітетом, що впливають на його кредитний рейтинг, за такими критеріями:

- Організаційна структура та органи управління муніципалітету;
- Прозорість і відкритість діяльності муніципалітету;
- Бюджетна політика та система міжбюджетних відносин;
- Стан і розвиток житлово-комунального господарства;
- Промислова та інвестиційна політика.

Дані: нормативна база, що визначає діяльність муніципалітету; звіти про виконання програм соціального та економічного розвитку муніципалітету; інформація про комунальні підприємства; інші документи, які визначають стратегію розвитку муніципалітету; інше.

3. Аналіз фінансово-економічних показників

Мета аналізу фінансово-економічних показників визначити якісні та кількісні фінансово-економічні чинники, які впливають на кредитний рейтинг муніципалітету, з точки зору його активів, зобов'язань, капіталу та бюджету.

3.1. Аналіз активів

Критерії:

- Стан, вартість і структура землі та об'єктів нерухомості, що перебувають в комунальній власності, їх дохідність та приватизаційний потенціал;
- Обсяги, структура та динаміка дебіторської заборгованості, платіжна дисципліна контрагентів;
- Обсяги, структура та динаміка поточних і довгострокових інвестицій;
- Обсяг, структура і рух грошових коштів муніципалітету.

Основні кількісні показники: коефіцієнт зносу основних засобів, співвідношення витрат на придбання основних засобів до сукупних витрат, співвідношення доходів від продажу активів до сукупних доходів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт концентрації дебіторської заборгованості, співвідношення ліквідних активів до загальних активів, рівень надійності та диверсифікації банківських вкладів муніципалітету.

3.2. Аналіз капіталу та зобов'язань

Критерії:

- Обсяг, структура та забезпеченість діяльності муніципалітету власним капіталом;
- Обсяг, структура та динаміка поточних і довгострокових зобов'язань, боргова політика муніципалітету в розрізі термінів погашення, валют і відсоткових ставок.

Основні кількісні показники: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової автономії, питома вага основних засобів у власному капіталу, співвідношення внесеного капіталу до сукупного капіталу, концентрація кредиторів, співвідношення поточних зобов'язань до сукупних, рівень оборотності кредиторської заборгованості.

3.3. Аналіз бюджету

Критерії:

- Обсяг, структура та динаміка доходів місцевого бюджету;
- Обсяг, структура та динаміка видатків місцевого бюджету;
- Ефективність виконання бюджету та бюджетного планування;
- Самостійність (ліквідність) бюджету, рівень боргового навантаження.

Основні кількісні показники: Питома вага поточних видатків у сукупних видатках, питома вага власних доходів у сукупних доходах, рівень виконання плану бюджету за доходами, відношення залишків коштів на рахунках бюджету до поточних видатків; показник платоспроможності бюджету, відношення резервів бюджетних коштів до витрат з обслуговування боргу; питома вага доходів, що призначені для обслуговування та погашення боргу; сальдо операційного балансу; обсяг коштів, що залучені на покриття тимчасових касових розривів.

Дані: Баланс та звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, звіт про виконання бюджету згідно з наказами Державного казначейства України, а також пояснювальні записки (примітки) до них; планові показники бюджету на короткострокову та довгострокову перспективу; інформація про боргові зобов'язання місцевого бюджету; проспект емісії облігацій (за наявності), базові умови залучення позик.

З метою визначення рівня кредитного рейтингу НРА «Рюрік» згідно з внутрішніми процедурами скликає засідання Рейтингового комітету, на якому відповідальний аналітик з робочої групи презентує результати проведеного дослідження.

На основі Рейтингового звіту, презентаційних та інших допоміжних матеріалів, здійснивши комплексний рейтинговий аналіз муніципалітету, керуючись принципами об'єктивності, незалежності та неупередженості, дотримуючись встановлених українським законодавством норм щодо процедури рейтингування, Агентство визначає рівень кредитного рейтингу.

Ця Методика є універсальною, тобто застосовується для будь-яких об'єктів галузі. Агентство дотримується її у своїй діяльності незалежно від особливостей співробітництва з конкретним клієнтом, висуваючи однакові вимоги щодо проходження процедури рейтингування для всіх замовників рейтингових оцінок.

Ці матеріали є публічною частиною методики, яка входить в загальну методологію рейтингового оцінювання для органів місцевого самоврядування. Інтерпретація значень розрахованих показників, їх ступінь впливу, принципи узгодження та групування, порівняльні таблиці, довідкові бази даних, граничні (нормативні) значення та інші інструменти рейтингового оцінювання є комерційною таємницею Агентства та не підлягають оприлюдненню.

НРА «Рюрік» залишає за собою право змінювати окремі положення цієї Методики з метою уникнення суперечностей щодо здійснення процедури рейтингування в випадках змін законодавства України в сфері рейтингування.